

Hiemer-Font-Caraffa ház

A Hiemer-Font-Caraffa épülettömb Székesfehérvár belvárosának egyik kiemelkedő értékű, védett műemlék épületegyüttese, mely hajdani tulajdonosai után kapta a nevét. Nemcsak központi elhelyezkedése és a Városház térre néző díszes homlokzata teszi Székesfehérvár egyik legfontosabb műemlékévé, hanem történelme is: azon kevés épületek egyike, melyek tanúskodnak a város több évszázaddal ezelőtti fénykoráról, dicső múltjáról.

A török hódoltság 1688-as megszűnte után viszonylag gyorsan átépültek az addigi ingatlanok. A Hiemer-Font-Caraffa épülettömbről először 1688-ban történt említés, miután Antonio Caraffa gróf osztrák lovassági tábornok visszafoglalta a várost a török csapatoktól. Ezt megelőzően nem áll rendelkezésünkre írásos emlék a ház történetéről, de a régészeti kutatások igazolták, hogy az épületnek középkori részei is vannak, amelyek még a XV. századból maradtak ránk.

Az épület műemléki értékét középkori alapjai, az értékes freskók és a falakat kívül-belül díszítő stukkók adják. Ezen kívül történelmi öröksége is hozzájárul különös jelentőségéhez: Hiemer városbíró és Caraffa tábornok alakították ki az épületet, mely a 20. század elejétől egyre inkább közfunkcióknak adott otthont.

Az épülettömb mai formája a XVIII. század második felében épült ki, az egymáshoz kapcsolódó szárnyak gyakorlatilag egy időben készültek el. A város emlékezetében mindhárom névadó család megmaradt: a katonaismerettel bíró Caraffáék nemesi címmel is rendelkeztek, a Font család kereskedelemmel foglalkozott, az eredetileg hentes és mészáros szakmát gyakorló harmadik família a XVIII. században Hiemer Mihály személyében főbíró is adott Székesfehérvárnak.

Jókai utca 1. Hiemer ház

A Városház téri sarkon álló Hiemer-ház a XVIII. század második felében kialakított barokk-rocokó stílusával a város legszebb műemlékeinek egyike. Rövidebb, Városház téri oldalának ablakpárkányait és sarokerkélyét gazdag és változatos rocokó stukkódíszítés borítja. Sarokerkélyét két szakállas köfej tartja. A barokkos függönydíszítéssel keretezett szoborfülkében Szent Sebestyén.

szobra látható

A Jókai utcai oldal homlokzata barokk. Az árkádos udvarrész előtt kőkerítés emelkedik. A kőkeretes kapu zárókövében van a címere: ágaskodó oroszlán jobbjában kardot tart, balját előre nyújtja. Szobáinak stukkódíszítéses kiképzését ma már csak az erkélyfülkében levő töredék őrzi. Lépcsőházának szép egynyílású kovácsoltvas ajtaja a Hiemer-címerrel egyelőre a Szent István Király Múzeum történeti kiállításán látható. 1727-ben Hiemer Mihály városbíró tulajdona volt, később évtizedeken át az örököseié. Majd a város tulajdona lett és belvárosi plébánia működött benne 1967-ig. Ezután 1990-ig bérlakások voltak benne a kiürítéséig.

Oskola u. 2. Font(eredetileg Pfund ház)

1688 után Traxler András tulajdona, majd 1725-ben Pfund Mátyás kereskedő veszi meg. Róla kapta magyarra fordítva a ház a nevét. 1755-ben a város megvásárolta tisztii szállás és borkimérés céljából. A Hiemer-házzal egy építészeti egységet alkot, amelynek kapuja az Oskola utcára nyílik. Mai formájában XVIII. század végi rokokó átalakítását őrzi. Mindkét homlokzatán az ablakok fölött gazdag, kagylós stukkódíszítést látunk. Az ablakokat két oldalról rokokódíszes lapos fálpillérek keretezik. Az emeleti helyiségeknek egyszerű stukkós mennyezetdíszítése van. A XVIII. század végén a város tulajdonába ment át, amit a sarkon elhelyezett városi címer is mutat.

Oskola u. 4. Caraffa ház:

Az 1700-as évek elején lett a nevét adó Ferdinánd Caraffáé, ezután rövidesen állami tulajdonba került. Homlokzatát annyira összehangolták a szomszédos Font-házzal, hogy a két épület alig választható el egymástól. A város kezdetben bérbé adta, 1742-ben Zichy János hat szobát, istállót és pincét bérelt benne. Később iskolai célra használták, először elemi iskola, 1855-től reáliskola, majd leánygimnázium volt benne. A barokk stílusú épületnek barokk hangulatú nagy kőkeretes kapuja és az udvari homlokzaton függőfolyosója van. Mint az Oskola utcai homlokzatát a Font-házzal, a Juhász Gyula utcait a Jókai utca 3. szám alatti házzal hangolták össze.

Jókai u. 3. (külön neve nem ismert)

Kezdetben a Caraffa házzal közös ingatlan. Legkorábban kerül állami tulajdonba. Ettől kezdve iskola működik benne, először elemi, majd zeneiskola. Az épülettömb átfogó rekonstrukciója a múlt század második felében elmaradt, az egyre pusztuló ingatlanból sorra költöztették ki az intézményeket és a lakókat, 1988-ban pedig végleg lakat került a házra.

A Hiemer-ház felújítása

Az 1990-es kiürítést követően sor került a teljes körű kutatásra, mely rendkívüli eredményeket hozott: kiderült, hogy a ház páratlan középkori és barokk műemlékeket rejt. A szakemberek számára az is világossá vált, hogy a több mint 3000 négyzetméter alapterületű ház felújítását három ütemre érdemes bontani, figyelembe véve az épület adottságait.

Ilyen volt

I. ütem

Az I. ütem rekonstrukciója 2006-ban, az Európai Unió 600 millió forintos támogatásával készült el. Közfunkcióknak ad otthont a Hiemer-ház. Az I. ütemben rendezvény- és konferenciatermet, városi rezidenciát, kávézót, pinceborozót és önkormányzati irodákat alakítottak ki. A felújított épületrész 2008-ban elnyerte az ICOMOS műemlékvédelmi szervezet magyar bizottságának első díját, mint sikeresen, szakszerűen és gondosan megvalósított műemléki rehabilitáció.

II. ütem

A második ütem felújítására Székesfehérvár MJV Önkormányzata 2006-ban nyújtotta be a tervet a Norvég Finanszírozási Mechanizmus kiírására. A magyarországi és külföldi bírálati szakaszt követően az önkormányzat elnyerte a támogatást. Ennek értelmében Székesfehérvár MJV Önkormányzata 710 millió forint vissza nem térítendő támogatást kapott a Hiemer-ház II. ütemének felújítására a munkálatok teljes költségvetése 835 millió forint, a fennmaradó 50 millió forintot az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium biztosította. Ez a felújítás 2007. szeptember 1-jétől 2008. augusztus 31-ig tartott.

Az épülettömb III. befejező ütemét szintén EU-s forrásokból tervezi felújítani a város 2009-2010 folyamán.

Az épületegyüttes termei: Justitia-terem: Nevét az igazságosság római istenasszonyát ábrázoló mennyezeti freskójáról kapta. Ez a terem szolgál ma a házasságkötés előtt, a menyasszony felkészülésére az esküvőre

Díszterem: A Városház térre néző terem, az épületegyüttes legszebb helyisége, melynek sarokerkélye stukkódíszítéses. A terem falán a klasszicista stílus jegyében készült körbefutó figurális szalagdísz található, melynek stílusában készült az itt elhelyezett öntöttvas kályha is. Ezt a Nemzeti Múzeum adta letétbe.

Étterem: Ebben a helyiségben hajdan füstökonyha lehetett, mert a falkutatások során, vastag kormos réteget találtak a falon, ott, ahol ma a falból kibontott csúcsíves ablakok találhatóak.

Házasságkötő terem: A Caraffa-ház legszebb helyisége barokk hangulatú. Ebben a házban látszik legösszetettebben a ház történelmi kora. A terem oldalsó részén végighúzódó folyosó falai a középkor tanúi, a mennyezeti falfestmény a gótikus táblaképek reneszánszba hajló hangulatát idézik, bár napjainkban készült.

Kiállító- terem: A terem ad otthont azoknak a leleteknek, melyek őrzik az elmúlt idők mindennapjait.

Ifjúsági klub: A pincerészben található, mely egyidős az épülettel. Dongaboltozatát keskeny, középkori téglából rakták, felmenő falai kváderkövezéssel készültek, a boltozat megerősítésére nagy kőlapokból hevederívet készítettek.

Kérdések

1. Melyik a legrégebbi része az épületnek, hányadik században készült?
2. Milyen építészeti stílusok vannak jelen az épületegyüttesben?
3. Kikről kapták a nevüket az épületek?
4. Mikor úzték ki Fehérvárról a törököt?
5. Melyik épületrész szolgált katonák beszállásolására?
6. Milyen tárgyat kapott letétbe az épület a Nemzeti Múzeumtól?
7. Mikor kezdődött el az épület felújítása?
8. Hányadik ütemnél tartanak most?
9. Milyen utcák határolják?